דוחה הגמרא, לעולם אינו יכול להפר בלא שמיעה, ומה שאמר לאפוטרופוס להפר לה, **הָבָא** נַמִּי מדובר **דְּאָמַר** לֵיהּ הבעל לאפוטרופוס, 'לְכִי שְׁמַעֲנָא **מֵיפַּר** לָהּ' – הפר את כל הנדרים שתדור אשתי, ותחול ההפרה כשאשמע אותם. ומכיון שהבעל עצמו יכול להפר קודם השמיעה על מנת שתחול ההפרה כשישמע את הנדר כמבואר לעיל (עב:), כמו כן יכול הוא למנות שליח להפר באופן זה.

שואלת הגמרא, אם בין כך אין חלה ההפרה אלא לכשישמע הבעל, למה לו להפר על ידי השליח, לְכִי שְׁמַע לֵיפַּר לָהּ – הרי כשישמע יכול הוא להפר לה בעצמו.

משיבה הגמרא, **הוּא** [־הבעל] **סָבַר**, דִּלְמָא **מִטְרִידְנָא** – שמא אהיה טרוד בשעה שאשמע את הנדר ואשכח להפר אותו, ועל כן הוא ממנה את האפוטרופוס להפר לה.

מביאה הגמרא ספק בדין הפרת חרש:

בָּעֵי רָמֵי בַּר חָמָא, חֵרֵשׁ המדבר ואינו שומע, **מַהוּ שֶׁיָּפֵר לְאִשְׁתּוֹ** את נדרים.

הגמרא מבארת את צדדי הספק:

אפילו **אִם תְּמְצָא לוֹמַר** שהבַּעַל **מֵיפַר** אף **בְּלֹא שְׁמִיעָה**, שמא אין זה אלא **מִשּׁוּם** דְּהבעל **בַּר מִשְׁמַע** [־בן שמיעה] **הוּא**, **אֲבָל** חֵרֵשׁ **דְּלָאו בַּר מִשְׁמַע הוּא**, אינו יכול להפר, דאינו בכלל 'ושמע אישה'. **וְתֵיפּוּ** משום הסברא **דְּרַבִּי יְרֵמְיָא** בדין בלילת המנחה. ששנינו במנחות (יח.), שאין בלילת השמן בסולת מעכבת. ולעומת זאת שנינו שם (קג:), שאין מביאים מנחה המרובה משיעור שישים עשרונים בכלי אחד, לפי שאינה יכולה להיבלל בשיעור כזה. ולכאורה קשה, שאם אין הבלילה מעכבת את הבאת המנחה, מדוע אין מביאים מנחה יותר משישים בכלי אחד, ואפילו שאינה יכולה להיבלל. ומבואר שם, **דְּאָמַר** רַבִּי יְרֵמְיָא ביישוב סתירה זו, שכָּל מנחה **הָרְאוּי** לִבְלִילָה [לבלילה] **אֵין בְּלִילָה מְעַכֶּבֶת בּוֹ**, ואף על פי שלא בלל את המנחה היא כשרה למנחות. **וְכָל שֶׁאֵין רָאוּי לְבִלִילָה** כגון שיש שישים עשרונים בכלי אחד שאין שום אפשרות לבוללו, **בְּלִילָה מְעַכֶּבֶת בּוֹ**. והוא הדין בהפרה, אם הבעל בר שמיעה אין שמיעת הנדר מעכבת את הפרתו, אבל חרש שאינו ראוי לשמיעה, השמיעה מעכבת את הפרתו.

הגמרא מבארת את הצד השני שבספק האמור:

אוֹ דִלְמָא, מה שנאמר 'וְשָׁמַע אִישָׁהּ', **לֹא מְעַכֵּב** כלל בהפרה, ואף אין צריך שיהיה הבעל ראוי לשמיעה, אלא אף החרש יכול להפר. ולא נאמר 'ושמע אישה' אלא משום שכן היא דרך העולם, שאין הבעל מיפר אלא לאחר ששמע את הנדר.

פושטת הגמרא, **אָמַר רָבָא**, **תָּא שְׁמַע**, שנינו בברייתא, 'וְשָׁמַע אִישָׁהּ', **פָּרַט לְאֵשֶׁת חֵרֵשׁ**, שאין בעלה יכול להפר את נדריה. מסיקה הגמרא, **שְׁמַע מִינָּהּ** מברייתא זו, שאין החרש מיפר את נדרי אשתו, משום שאינו ראוי לשמיעה.

מביאה הגמרא ספק נוסף בדין הפרה:

אִיבַּעְיָא לְהוּ, **בַּעַל מַהוּ שֶׁיָּפֵר לִשְׁתֵּי נָשָׁיו בְּבַת אַחַת**, כלומר שיאמר לשניהן באמירה אחת 'מופר לכן'.

הגמרא מבארת את צדדי הספק:

האם מה שנאמר (במדבר ל ט) 'וְאִם בְּיוֹם שְׁמֹעַ אִישָׁהּ יָנִיא **אוֹתָהּ**' בלשון יחיד, **בְּדִיּוָקָא** הוא, שאינו יכול להפר באותה הפרה אלא לאשה אחת, **אוֹ** דלמא 'אותה' **לָאו** דִּיּוָקָא הוא, והרי הוא יכול להפר בהפרה אחת לשתי נשיו.

הגמרא פושטת את הספק האמור:

בעל שקינא לאשתו ואמר לה, 'אל תסתרי עם פלוני', והלכה ונסתרה עמו, הרי בעלה מביאה לפני הכהן, ומשביעה הכהן שלא נטמאה. ואם אינה מודה שנטמאה, כותב הכהן את פרשת סוטה על מגילה ומוחק, וגורר אותה לתוך המים המרים, ומשקה אותה מהם, כדי לבודקה אם נטמאה או לא.

אָמַר רָבִינָא, **תָּא שְׁמַע**, שנינו בתוספתא (סוטה פ״א ה״ו), **אֵין מַשְׁקִין שְׁתֵּי סוֹטוֹת כְּאַחַת**, **מִפְּנֵי שֶׁלִּבָּהּ גַּס בַּחֲבֵירְתָּהּ**. כלומר, כשמביאים אותה אל הכהן לבדה, יתכן שתודה כשהוא משביעה, ולא יהיה צורך למחוק את פרשת הסוטה לתוך המים המרים לצורך השקאתה. אבל אם יובאו שתיהן לפני הכהן, אם אחת מהן לא זינתה והיא טהורה, והשניה אכן נטמאה, כשתראה הטמאה שחבירתה אינה מודה, תגיס דעתה, וגם היא לא תודה שזינתה, וימחק שם שנכתב בקדושה.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, **לֹא מִן הַשֵּׁם הוּא זֶה** – לא מפני טעם זה אין משקים שתי סוטות יחד, **אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר** 'וְהִשְׁקָהּ' בלשון יחיד, שמשמע **אוֹתָהּ לְבַדָּהּ**, ולא יחד עם חבירתה.

נמצא שהספק האמור בהפרה לשתי נשים בבת אחת תלוי במחלוקת תנא קמא ורבי יהודה בסוטה. לתנא קמא הסובר ש'אותה' האמור בסוטה הוא לאו דווקא, ומה שאין משקים שתי סוטות כאחת אינו אלא מסברא, מפני שליבה גס בחברתה ולא ממשמעות הפסוק, הוא הדין ש'אותה' האמור בהפרה לאו דווקא הוא, ואפשר להפר לשתי נשים בבת אחת. אבל לרבי יהודה הסובר ש'אותה' האמור בסוטה הוא דווקא, ומשום כן אין משקים שתי סוטות כאחת, הוא הדין ש'אותה' האמור בהפרה הוא דווקא, ואינו מיפר לשתי נשיו בבת אחת.

אגרות קודש

ב״ה, כ״ג מנ״א, תשי״ט

ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה דוד שי׳

שלום וברכה!

... במ״ש אודות הדפסת מאמרים כאן ועאכו״כ בלשון הקדש, קשור הדבר בכמה קישוים ובפרט בהנוגע לתוכן מאמרים אודותם שואל וק״ל. ולכן יש להשתדל על אתר, שנוסף על כל שאר הפרטים, גם רגילים בשפה החדשה של הנוער והצעירים שבהם עלול יותר לפעול שינוי מאשר אלו שנמצאים בגיל העמידה או יותר, כיון שכל שינוי ה״ז חרטה ומעין הודאה אשר עשיריות בשנים נהגו שלא כדבעי או עכ״פ שלא בשלימות וק״ל.

ואף שאפשר שענין התשובה מועיל אפילו לאחר שמונים שנה כמסופר בחז״ל, והופך את האדם מן הקצה אל הקצה, מעומק תחת עד לעומק רום, ובפרט ע״פ המבואר בלקו״ת ריש פרשת האזינו

המשך בעמוד הבא

משנה

שנינו בתחילת הפרק, שאין הארוס מיפר לבדו את נדרי ארוסתו בלא שותפות האב. אך לדעת רבי אליעזר, זכות הפרת הבעל לבדו תלויה בחיוב מזונות, מהטעם שיבואר בגמרא, וחיוב מזונותיה תלוי בהגעת זמן הנישואין שנתנו להם חכמים. על כן כל ארוסה שהגיע זמנה להנשא, וכבר התחייב הארוס במזונותיה, הרי הוא מיפר לבדו את נדריה. והן שלשת הארוסות השנויות במשנה שלפנינו.

א. **בּוֹגֶרֶת** ארוסה שכבר עברו עליה שנים עשר חדשים מתחילת בגרותה, וגם שהתה שלשים יום מאירוסיה, ב. וכן נערה המאורסה **שֶׁשָּׁהֲתָה שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ** מזמן שתבעה הבעל להנשא לו, ג. **וְכֵן אִלְמָנָה** שהתארסה וכבר עברו **שְׁלֹשִׁים יוֹם** מאירוסיה, בשלש נשים אלו **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר**, שאף על גב שעדיין לא נישאה, **הוֹאִיל וְכַעֲלָה חַיִּיב בְּמְזוֹנוֹתֶיהָ, יָפֵר** לה את נדריה.

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֵין הַבַּעַל מֵיפֵר את נדרי ארוסתו לבדו בשום אופן, **עַד שֶׁתִּכָּנֵס לִרְשׁוּתוֹ** בחופה ותנשא לו.

גמרא

אָמַר רַבָּה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וּמִשְׁנָה רִאשׁוֹנָה אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד, שכל ארוסה שהגיע זמנה להנשא והתחייב בעלה במזונותיה, דינה כנשואה לענין דינים מסויימים אף קודם שנישאה. רבי אליעזר הוא זה הסובר במשנתינו שכשהגיע זמן הנישואין הארוס מיפר את נדריה לבדו. ומשנה ראשונה היא, **הא דְּתָנַן** – מה ששנינו בכתובות (נו.), **נוֹתְנִין זְמַן לְבָתּוּלָה** שנתארסה עד לנישואיה **שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ** כדי **לְפָרְנֵס עַצְמָהּ** ולהכין את צרכי חופתה. ואם **הִגִּיעַ** סוף הזמן של **שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ**, על אף שעדיין לא נשא אותה הרי הוא חייב במזונותיה, והיא **אוֹכֶלֶת** מזונות **מְשֻׁלָּשׁוֹת**. **וְאִם** היא בת ישראל המאורסת לכהן, הרי היא **אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה** כדין אשת כהן. ואף על פי שרק נשואת כהן אוכלת בתרומה ולא ארוסתו, מאחר שהגיע זמנה להנשא דינה כנשואה. נמצא שבין לרבי אליעזר ובין למשנה האמורה, דין ארוסה שהגיע זמן נישואיה הוא כדין נשואה.

עוד שנינו שם בהמשך דברי המשנה בדין יבמת כהן:

אֲבָל הַיָּבָם אפילו אם הוא כהן והיא בת ישראל, ומת בעלה ונפלה לפני אחיו הכהן ליבום, אינה נחשבת לאשת כהן מכח זיקת היבום, **וְאֵינוֹ מַאֲכִיל בִּתְרוּמָה** – אינה אוכלת בתרומה מחמתו. ואינה אוכלת בתרומה אף לאחר שעברו עליה שנים עשר חודש, שהוא הזמן שנתנו חכמים עד לנישואיה.

ומפרשת המשנה כמה אופנים כיצד עברו עליה השנים עשר חדשים:

א. ארוסה שמת בעלה ונפלה לפני אחיו ליבום, **שֶׁעָשְׂתָה** [שהתה באירוסיה] **שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים בְּפְנֵי הַבַּעַל** [הארוס] הראשון עד שמת, **וְעוֹד שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים בְּפְנֵי הַיָּבָם**. ב. **וַאֲפִילּוּ** מת הארוס הראשון רק יום אחד קודם שנשלמו שנים עשר חודש מעת שאירסה, ונמצא שהיו שנים עשר החדשים **כּוּלָּן בְּפְנֵי הַבַּעַל** כבכל ארוס **וְחָסֵר** רק **יוֹם אֶחָד** שבו עמדה לפני היבם ליבום. ג. **אוֹ** שמת הארוס הראשון יום אחד אחר שאירסה ונמצא שהיו שנים עשר החדשים **כּוּלָּן בְּפְנֵי הַיָּבָם חָסֵר** [מלבד] **יוֹם אֶחָד** שבו שהתה לפני בעלה הראשון. בכל המקרים הללו **אֵינָהּ אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה**.

המשנה חוזרת לדין האמור ברישא בארוסה שהגיע זמנה להנשא: מסיקה המשנה, מה ששנינו שכשהגיע זמנה היא אוכלת בתרומה, **זוֹ** היא שיטת **הַמִּשְׁנָה הָרִאשׁוֹנָה**. אבל **בֵּית דִּין שֶׁל אַחֲרֵיהֶם אָמְרוּ, אֵין הָאִשָּׁה** בת ישראל המאורסת לכהן **אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה עַד שֶׁתִּכָּנֵס לַחוּפָּה**. אבל כל זמן שלא נישאה אינה אוכלת בתרומה, ואפילו אם הגיע זמנה וכבר התחייב הארוס במזונותיה.

דחיית אביי את דברי רבה המדמה את שיטת המשנה הראשונה באכילת תרומה לשיטת רבי אליעזר בהפרת ארוס:

אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי לְרַבָּה, דִּלְמָא לֹא הִיא – דין הפרת נדרים ודין אכילת תרומה אינם תלוים זה בזה. שהרי יש לחלק ביניהם ולומר, **שַׁעַד כָּאן לֹא קָא אַשְׁמְעִינַן מִשְּׁנָה רִאשׁוֹנָה** שכשמגיע זמן הנישואין דינה כנשואה, **אֶלָּא** רק לענין **לְמֵיכַל** [אכילת] ארוסה **בִּתְרוּמָה**, שאין איסורה אלא מִדְּרַבָּנָן. שהרי מן התורה ארוסת כהן אוכלת בתרומה, ורק מגזירת חכמים היא שלא תאכל בתרומה עד שתכנס לחופה. ובמקום שהגיע זמנה והתחייב הארוס במזונותיה לא גזרו בה, והעמידוה על דין תורה. **אֲבָל** לענין **נְדָרִים שְׁמִדְּאוֹרַיְיתָא** אין הארוס לבדו מיפר לה, **אִימָּא לֹא** נחשבת היא לנשואה אפילו לאחר שהתחייב הארוס במזונותיה, ואינו יכול להפר לבדו את נדריה.

וְכִמּוֹ כֵן יש לחלק לאידך גיסא, **עַד כָּאן לֹא שָׁמַעְתְּ לֵיהּ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר** שמשום חיוב מזונות של הארוס היא נחשבת כנשואתו, **אֶלָּא** רק **לְגַבֵּי** הפרת **נְדָרִים**. והוא משום שהטעם שמפר הבעל את נדרי אשתו הוא **כְּדְרַב פִּנְחָס מְשַׁמֵּיהּ דְּרַבָּא, דְּאָמַר, כָּל הַנּוֹדֵר עַל דַּעַת בַּעֲלָהּ הֵיא נוֹדֶרֶת**, ולכן אם אינו רוצה את הנדר ומיפר אותו בטל הנדר כי על דעת כך לא נדרה. לפיכך משעה שהתחייב במזונותיה הוא מיפר לה, ואפילו שעדיין לא הכניסה לחופה, שמחמת שהוא מפרנסה הרי היא נודרת על דעתו. **אֲבָל** אכילת **תְּרוּמָה** שאינה תלויה בחיוב מזונותיה, לפיכך אין לחלק בה כלל **וַאֲפִילּוּ** שרק **מִדְּרַבָּנָן** אין ארוסת כהן אוכלת בתרומה, אפילו הכי אף ארוסה שהגיע זמנה **נַמִּי לֹא אָכְלָה** בה.

המשך מהעמוד הקודם

וזכות ההתחייבות שלו למוסדות ליובאוויטש שאודותה מסרו לי הנוסעים שי', בודאי שתעמוד לו בההבטחה דעשר בשביל שתתעשר כפשוטה, זאת אומרת להרחבת הפרנסה, שמזה מובן שיש להתעכב עם מכירת השערס עד כשיהי' במכירה זו ריוח.

והרי מתקרבים אנו לימי חדש הרחמים והשמחה, והרי ידוע דאלו"ל ר"ת איש לרעהו ומתנות לאביונים, וידוע דרז"ל איש זה הקב"ה שנאמר ה' איש מלחמה וגו' וקורא הוא לכל אחד מבני ישראל בשם אחים ורעים, ואפילו זה שאינו זוכה לתואר הנ"ל הרי נכנס הוא בסוג השני דמתנות לאביונים, אביון מלשון התאב לכל דבר.

ויהי רצון אשר בשמחה ובטוב לבב יוסיף בעניני תורה ומצוה, ומהם הוספה בקביעות עתים בלימוד תורת החסידות והוספה בעניני צדקה, והרי אתמול נכנסנו ביום שהבטיחו רז"ל כל המוסיף מוסיפין לו.

בברכה לבשו"ט.